

Scénář pro grafické schéma článku Jazyky, které se rodí: od elfštiny po klingonštinu

Podmínka	Scénář
Propojení s dřívějšími znalostmi Diskuse se žáky	Minulý týden jsme probírali skupiny jazyků v Evropě. Můžete mi některé jmenovat?
Popis vztahů Diskuse se žáky Odkaz na text	Jedním z typů jazyků byly umělé jazyky. Dnes budeme číst článek o umělých jazycích, ale než jej budeme číst, podíváme se na hlavní myšlenky a jak spolu souvisejí . Název textu je Jazyky, které se rodí: od elfštiny po klingonštinu (Odsuňte lepík zakrývající název článku.) O čem článek bude, co myslíte? (Pauza na diskusi)
Propojení se dřívějšími znalostmi Diskuse se žáky Pojmenování vztahů (zde problém/řešení)	Tento článek vychází z toho, že můžeme být nespokojeni s tím, že určité jazyky zanikají. (Odkryjte nápis „vymírání jazyků“) Pamatujete si z dějepisu, které to byly? A jak se jim říká? Jako lék (řešení) na tento vývoj nabízí článek vznik nových jazyků. (Odkryjte nápis „vznik nových jazyků“.)
Pojmenování vztahů (zde příčina/následek) Diskuse se žáky	Než se seznámíme s tím, které nové jazyky byly vymyšleny, věnujme se otázce, proč si myslíte, že začaly vnikat nové jazyky? (Po diskusi odkryjte nápis „Řeč je nedokonalá.“)
Pojmenování vztahů (zde problém/řešení = cíl) Diskuse se žáky Odkaz na text	Čeho chtěli lidé dosáhnout tím, že vytvoří nový jazyk? (Po diskusi odkryjte nápis „odstranění nepřesnosti“) Při čtení zkuste najít další cíle , které chtěli lidé dosáhnout při vymyšlení nového jazyka. Možná mezi nimi najdete i váš názor.
Pojmenování vztahů (zde problém/řešení) Diskuse se žáky Odkaz na text	Židovský lékař Ludvík Lazar Zamenhof se skutečně pokusil odstranit nedorozumění mezi lidmi způsobené nepřesností jazyka vytvořením nového jazyka, který byl pojmenován jako esperanto. (Odkryjte nápis „esperanto“ a „nedorozumění mezi lidmi.“) Chtěl, aby jazyk lidi spojoval. To znamená, že bylo důležité vybrat pro esperanto určité jazyky jako základový vzor a určitá slova, jejich základy a gramatiku použít při vymyšlení nového jazyka. Jaké kritérium mohl brát v úvahu pro výběr základních jazyků? (Odkryjte nápis „nejpoužívanější jazyky v Evropě“.) Esperanto bylo vytvořeno v době rostoucí nenávisti vůči jiným národům. V textu najdete, ve kterém století vzniklo a dále některé překvapivé zajímavosti, které do tabulky dopíšete.
Diskuse se žáky Propojení s dřívějšími znalostmi	Mezi další umělé jazyky patří řeč pohádkových bytostí z Tolkienových knih? Pamatujete si, které knihy napsal? Viděli jste film? Které kouzelné bytosti v nich vystupovaly? O kterých z nich byste si tipli, že pro ně Tolkien vytvořil jazyk?
Pojmenování vztahů (zde podobnosti a rozdíly) Propojení s dřívějšími znalostmi Diskuse se žáky Odkaz na text	Vlivem Tolkienova jazyka vznikaly další, tentokrát filmové jazyky. Zkuste si představit filmy, fantasy a sci-fi, které jste viděli, a uvažujte, zda v některém z nich hovořily postavy svou zvláštní řečí. (Pokud žáci přijdou na Star Trek, můžeme odkrýt nebo rovnou dopsat nápis „Star Trek“.) Stejně jako Tolkienova elfština, i tyto jazyky si braly za vzor některé skutečné jazyky, které najdete v textu. Přibližně odhadnout můžeme období vzniku. O každém jazyku lze nalézt v textu nějakou zajímavost.
Odkaz na text	Teď dostanete stejný náskok, který jsem před chvílí postupně odkrýval. Přečtete si text a doplňte do náskoku informace. Až budete mít vyplněno, napíše stručné shrnutí článku ve dvou až třech větách. Pokud splníte úkol rychleji než ostatní, můžete na druhou stranu nakreslit a pojmenovat něco z toho, co jsme se naučili.

Pozn.: Zvýrazněná slova poukazují na vztah mezi informacemi.